

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Горица Найденова, ИИИЗк – БАН

за дисертационен труд на тема

**„БОНЧО БОЧЕВ, ХОР „БОДРА СМЯНА“ И ПРАКТИКАТА НА
ДЕТСКИТЕ ХОРОВЕ В БЪЛГАРИЯ (40-ТЕ – 70-ТЕ ГОДИНИ НА ХХ
ВЕК)“**

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

**на ИВА МАРГАРИТОВА ГЕОРГИЕВА
редовна докторантка в ИИИЗк – БАН**

Ива Георгиева е представила дисертационен труд с общ обем от 235 страници, които включват: 1) основен текст, структуриран в Увод, шест глави, заключение и библиография от 109 заглавия на кирилица и латиница, общо 193 страници; 2) седем приложения (42 страници). В процеса на докторантурата дисертантката е осъществила 5 публикации по темата на изследването си. Авторефератът отразява коректно съдържанието на дисертацията.

Изследването е посветено на една от най-ярките и същевременно рядко попадащи във фокуса на изследователското внимание фигури в българското хорово дело, а и в музикалната ни култура изобщо – Бончо Бочев. Може би поради факта, че името му не се свързва с Националната музикална академия (естественият център на обучението по хорово дирижиране и хорознание), неговите заслуги остават по-скоро „зад кадър“ и са видими по-скоро през работата на явните и неявните му наследници. Значимостта му остава в сянката на делото на проф. Георги Димитров (като създател на хороводирингентския клас и активен фактор във формирането на хоровата мрежа, в това число и като административно обезпечаване) или на проф. Димитър Русков (като преподавател, въвел педагогическа системност в

обучението на хорови диригенти). Всъщност Бончо Бочев е наравно с тях един от първопроходците на организираното хорово движение у нас. Това е личност, оставила ярка следа както с таланта си, така и със създаването и практическото въвеждане на цялостен модел на работата с хор в български условия през втората половина на XX век. Именно в историческото проследяване на развитието на този модел и в неговото изследователско „овеществяване“ е основният принос на труда на Ива Георгиева, но едновременно с това тази изключително съвместно изработена дисертация – именно поради почтеното си отношение и към изследователския процес, и към своя изследователски обект – постига и редица други резултати, които поради ограничения обем на едно становище ще представя обобщено.

Първата глава има по-скоро въвеждаща роля и тук дисертантката представя наличните публикации и източници по темата коректно и подробно, систематизирайки ги според различния характер на съдържащата се в тях информация. Главите от втора до пета проследяват основните аспекти на модела на работа на Бончо Бочев, като всеки от тях се превръща във възел от изследователски проблеми, проследени както хронологично (според появата и развитието им във възгледите на Бончо Бочев или в хоровото движение като цяло), така и в практическото им прилагане от самия диригент и в „разпростирането“ им в тъканта на музикалната ни култура. Така например Втората глава излага зараждането и узряването на представата за организирането на един детски хор и очертава реализирането на тази представа в най-разгърнатия ѝ вид (от битово-ръководното ниво до критериите за подбор на хористи и етапите на подготовката им в различни етапи=състави). Но тази глава показва и общия принцип на администриране в хоровете през социалистическия период и подсказва на читателя за последвалото разоряване на идеята за „хорова школа“ не само при детските, но и при хоровете изобщо (известно е, че в редица градове в по-късни години се оформят подобни „етажни“ структури от хорове с единно ръководство и с художествено-йерархична организация). Трета глава проследява репертоарните стратегии на Бончо Бочев, разглеждайки ги отново през идеята за поетапно надграждане, израстване (и вокално-техническо, и художествено) на хористите. От моя гледна точка тези две глави (втора и трета) успяват да уловят и да реабилитират просветителската основа на хоровото дело в България, която е

изключително силна и по времето на социализма и която днес е в особено голяма степен остава неразбрана. Макар и недокрай подчертана като значимост, тази основа е интуитивно поставена от авторката като червена нишка на дисертационния труд и това особено ясно личи в следващата Четвърта глава, която през въпроса за развитието на музикалната грамотност на хористите достига до темата за вижданията и практиката на Бончо Бочев по отношение на музикалното образование. Последният раздел на Четвърта глава (за училищното пеене) и цялата Пета глава (посветена на подхода на Бончо Бочев към вокалната работа с хористите) правят завой и навлизат в технологичната същина на работата с хор при Бончо Бочев. Именно в тази специализирана зона се извява стилово-художествената същност на модела на Бочев и тук Ива Георгиева деликатно, но ясно показва спецификата на този модел, очертавайки отликата му от състоялия се през 60-те години преход от детски към всъщност девически хорове в част от детските състави на България. В последната Шеста глава са представени детски хорове, повлияни пряко от работата, възгледите и постиженията на Бончо Бочев и с това се представя най-директната линия на влияние на неговия модел върху мрежата на българската музикална култура. Това е и посоката, в която виждам и перспективите, заложили в тази дисертация за бъдещи изследвания.

Сериозен принос са и приложенията, които имат систематизиращ (за използваните документи) и синтезиращ (за възгледите на Бончо Бочев), а не просто илюстративен характер. При евентуално бъдещо публикуване на изследването като монография – което подчертавам като необходимо – бих препоръчала в Приложение 4 да се следва азбучният ред на имената на композиторите, а не на творбите (освен ако не е възможно да се проследи хронология на появяването на произведенията в репертоара).

В заключение ще подчертая: предложеният от Ива Георгиева дисертационен труд е сериозно и изключително добросъвестно проведено изследване. Неговите приноси не се изчерпват с осветляването на възгледите и практиката на Бончо Бочев, с детайлното описание на неговия модел на работа с хор или със събирането и представянето на историята на хор „Бодра смяна“. Това е изследване, което постига и други много по-важни резултати. Единият е, че чрез обхващането на множеството аспекти на работата на един диригент с неговия хор (от чисто административната през избора на репертоар

до музикалнотехнологичното ниво на подбор на хористи, организация на репетиционния процес, разпяване, музикално и конкретно вокално обучаване на хористите, поддръждане на хора на сцената и т.н.) по същество реабилитира една затихнала област в нашето музиковедие, преди наричала себе си скромно „хороведие“. Вторият важен резултат на изследването на Ива Георгиева е, че спокойно и без патос отваря погледа на днешния читател към истинската същност и мисията на хоровото дело в България по време на социализма през делото и мислите на една от най-светлите фигури в нашата музикална култура.

Поздравявам дисертантката и научния ѝ ръководител и убедено препоръчвам на Научното жури да присъди на Ива Георгиева образователната и научна степен „доктор“.

27.08.2024

Подпис:

(Горица Найденова)